ΕΝΑ

Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών

Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων

Σεπτέμβριος 2019

#24

Ομάδα Μελέτης Ευρωπαϊκών Εξελίξεων
Συντονιστής Δελτίου: Γιώργος Καπόπουλος
Σχόλια και παρατηρήσεις μπορούν να αποστέλλονται
στο info@enainstitute.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα σύνταξης

03

Διπλή κρίση στη Γερμανία

04

Τα ανησυχητικά μηνύματα της νέας Κομισιόν

07

Μπόρις Τζόνσον: venit, vidit, abit

09

Η δύσκολη «συγκατοίκηση» Podemos και Σοσιαλιστών στην Ισπανία

11

Ο ελέφαντας στο δωμάτιο της ιταλικής πολιτικής

13

Υπάρχει κεντρώα πολιτική για την κλιματική αλλαγή;

15

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑ

Με το **Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων,** το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών **ΕΝΑ** επιλέγει να πάρει μέρος στον δημόσιο, συχνά συγκρουσιακό, διάλογο γύρω από τα ευρωπαϊκά πράγματα.

Το Δελτίο εστιάζει σε θέματα που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον στην τρέχουσα συγκυρία, συγχρόνως όμως η εξέλιξή τους αναμένεται να επηρεάσει μεσομακροπρόθεσμα το μέλλον της Ευρώπης. Εκδίδεται μηνιαία, στο πλαίσιο της ευρύτερης δραστηριότητας του Ινστιτούτου.

Στη βάση των αρχών της Ιδρυτικής Διακήρυξης του **ΕΝΑ, το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων δεν θα στέκεται πολιτικά και κοινωνικά ουδέτερο απέναντι στα γεγονότα, αλλά θα αναζητεί πειστικές απαντήσεις, σε προοδευτική κατεύθυνση, στις ποικίλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα το ευρω-ενωσιακό εγχείρημα.**

Το αφετηριακό ερώτημα στο οποίο το Δελτίο επιχειρεί να απαντήσει δεν είναι το συχνά διατυπούμενο «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη;» αλλά το **«ποια Ευρώπη θέλουμε;»** και το πώς αυτή μπορεί να οικοδομηθεί.

Η οικονομική κρίση λειτούργησε ως καταλύτης, επιταχύνοντας την προϊούσα απομάκρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις ιδρυτικές αξίες και αρχές της, από το θεσμικό και κοινωνικό δημοκρατικό της κεκτημένο. Η κυριαρχία μιας τεχνοκρατικά οριζόμενης πολιτικής και οικονομικής ορθοδοξίας απογυμνώνει το ευρωπαϊκό θεσμικό οικοδόμημα από τις δημοκρατικές του λειτουργίες, θέτοντας εκ νέου, με πιεστικό τρόπο, το ερώτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησης των οργάνων και των αποφάσεων της ΕΕ και της κοινωνικής γείωσης των πολιτικών της. Παράλληλα, με το ξέσπασμα και της προσφυγικής κρίσης, οι αξίες του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας και του πλουραλισμού, που λειτούργησαν στο παρελθόν προωθητικά για τη συνάντηση των λαών της Ευρώπης σε μια προοδευτική κατεύθυνση, τίθενται πλέον υπό αμφισβήτηση.

Οι ιδέες και οι απόψεις που διατυπώνονται συναφώς είναι πολλές. Οι απαντήσεις που επεξεργάζονται οι ευρωπαϊκές ελίτ μοιάζουν ωστόσο να αδυνατούν να προσεγγίσουν το κρίσιμο ερώτημα: **Πώς σκεφτόμαστε σήμερα (για) την Ευρώπη του αύριο; Την Ευρώπη που θα ισχυροποιήσει τα δημοκρατικά της αντανακλαστικά, θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα προτάξει τον κοινωνικό της χαρακτήρα και θα αποκρούσει αποτελεσματικά τη διχαστική ρητορεία της ακροδεξιάς απειλής;**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Το γερμανικό πολιτικό και οικονομικό «βραχυκύκλωμα», οι συμβολισμοί της νέας σύνθεσης της Κομισιόν, οι εξελίξεις σε Brexit, Ισπανία και Ιταλία καθώς και η πολιτική προσέγγιση της οικολογίας στη Γαλλία περιλαμβάνονται στην ύλη του Δελτίου Ευρωπαϊκών Εξελίξεων #24:

Δύο σημεία αναφοράς της δεσπόζουσας θέσης της Γερμανίας στην Ευρώπη κλονίζονται ταυτόχρονα: Η πολιτική σταθερότητα, αλλά και ο συνδυασμός της ανάπτυξης με την μόνιμη δημοσιονομική περιοριστική πολιτική.

Ανησυχητικά μηνύματα εκπέμπει η νέα σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή προτάθηκε από την Πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, καθώς οι συμβολισμοί που εμπεριέχει καταδεικνύουν ότι οι Βρυξέλλες συνεχίζουν στη λογική «business as usual», που υπονόμευσε την αξιοπιστία των ευρωπαϊκών θεσμών.

Στο μέτωπο του Brexit, μόλις ενάμιση μήνα μετά την ορμητική άνοδό του στη θέση του πρωθυπουργού, ο Μπ. Τζόνσον ηττάται σε όλα τα μέτωπα. Απώλεσε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία και, εφόσον δεν επιτευχθεί συμφωνία, υποχρεούται να ζητήσει νέα παράταση των διαπραγματεύσεων από την ΕΕ. Αν ο πρωθυπουργός δεν επιλέξει το δρόμο της εκτροπής, η διεξαγωγή εκλογών -οι οποίες θα έχουν δημοψηφισματικό χαρακτήρα- τους επόμενους μήνες, φαίνεται να αποτελεί μονόδρομο.

Στην Ισπανία, η δυσκολία συνεργασίας δύο δυνάμεων που ανήκουν στον ευρύτερο αριστερό και προοδευτικό χώρο για το σχηματισμό κυβέρνησης είναι ενδεικτική της αμηχανίας αντίστοιχων δυνάμεων, που παρατηρείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όταν ανακύπτει ανάγκη σχηματισμού κυβέρνησης.

Την ίδια ώρα, με τη νέα κυβέρνηση του Τζουζέπε Κόντε να παίρνει ψήφο εμπιστοσύνης από το ιταλικό κοινοβούλιο, ένας αναστεναγμός ανακούφισης ακούστηκε από τη Ρώμη -και τις Βρυξέλλες-, καθώς φαίνεται ότι η ιταλική πολιτική Οδύσσεια μπαίνει σε φάση καταλαγής. Το σημαντικότερο: η νέα ιταλική κυβέρνηση δεν περιλαμβάνει τον λαϊκιστή ηγέτη της Λέγκας Ματέο Σαλβίνι. Ωστόσο, η σκιά του Σαλβίνι εξακολουθεί να πέφτει βαριά πάνω στα ιταλικά πολιτικά πράγματα, καθώς τα δεδομένα της ιταλικής οικονομίας παραμένουν εξαιρετικά προβληματικά.

Τέλος, ανάμεσα στην αριστερή πολιτική της επιβράδυνσης της ανάπτυξης και τη δεξιά αναπτυξιακή στρατηγική με οικολογικές ευαισθησίες, υπάρχουν φωνές που προωθούν μια κεντρώα πολιτική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που καλείται να ευαισθητοποιήσει εξίσου πολίτες και επιχειρηματίες. Στη Γαλλία τόσο ο Πρόεδρος Μακρόν όσο και οι Οικολόγοι διεκδικούν την εφαρμογή μιας πολιτικής βιώσιμης ανάπτυξης που μπορεί να συγκινήσει εξίσου δεξιούς και αριστερούς. Είναι όμως εφικτό κάτι τέτοιο;

ΕΝΑ
Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών

ΔΙΠΛΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

του Γιώργου Καπόπουλου

Η ταυτόχρονη πολιτική αποσταθεροποίηση και η ύφεση στην οικονομία θέτουν στην αρχή του φθινόπωρου του 2019 τη Γερμανία, συνολικά, ως την απρόβλεπτη μεταβλητή, που μπορεί ανά πάσα στιγμή να προκαλέσει γενικευμένη κρίση σε ΕΕ και Ευρωζώνη.

Το πολιτικό φόντο του γερμανικού «βραχυκυκλώματος» έχει διαμορφωθεί από την αρχή της χρονιάς.

Δίπλα στην μη αντιστρέψιμη, απ' ότι φαίνεται, δυναμική ελεύθερης πτώσης των Σοσιαλδημοκρατών καταγράφεται η πτωτική τάση της Χριστιανοδημοκρατίας, η ανοδική τάση των Πρασίνων, οι οποίοι την άνοιξη κατέγραψαν δημοσκοπική πρωτιά, αλλά και η τάση ανάδειξης της Εναλλακτικής για την Γερμανία σε δεύτερο κόμμα στην πρώην Ανατολική Γερμανία.

Το ερώτημα που τίθεται από την αρχή του χρόνου είναι πόσο θα αντέξει ο σημερινός κυβερνών μεγάλος συνασπισμός Χριστιανοδημοκρατών-Σοσιαλδημοκρατών με τους δεύτερους να βρίσκονται στις «συμπληγάδες» της παρατεταμένης πρόσδεσης στη Μέρκελ αλλά και στο κόστος μιας ρήξης, που όχι μόνον μπορεί να οδηγήσει σε πρόωρες εκλογές, αλλά και σε μια παρατεταμένη μετεκλογική αστάθεια, με δεδομένο το θρυμματισμό του πολιτικού τοπίου.

Στο παραπάνω πολιτικό σκηνικό έρχεται να προστεθεί η είσοδος της γερμανικής οικονομίας σε περίοδο ύφεσης, ως παρενέργεια κατά κύριο λόγο των αρνητικών εξελίξεων στην παγκόσμια οικονομία, με κεντρικό σημείο αναφοράς την πολιτική πυγμής του Τραμπ απέναντι στην Κίνα.

Στο παραπάνω πολιτικό σκηνικό έρχεται να προστεθεί η είσοδος της γερμανικής οικονομίας σε περίοδο ύφεσης, ως παρενέργεια κατά κύριο λόγο των αρνητικών εξελίξεων στην παγκόσμια οικονομία, με κεντρικό σημείο αναφοράς την πολιτική πυγμής του Τραμπ απέναντι στην Κίνα.

Ακόμη χειρότερα, οι αρνητικές εξελίξεις στο παγκόσμιο εμπόριο, που πυροδοτεί η πολιτική «Πρώτα η Αμερική» του Τραμπ, συμπίπτουν με την προεξόφληση του κόστους από ένα ενδεχόμενο σκληρό Brexit, συνθέτοντας μαζί το χειρότερο δυνατό σενάριο για το Βερολίνο: Η επιβολή δασμών από τις ΗΠΑ να συμπέσει χρονικά με την χαοτική επόμενη μέρα ενός ασύντακτου Brexit και έτσι η αυτοκινητοβιομηχανία της Γερμανίας να χάσει ταυτόχρονα τους δύο σημαντικότερους εξαγωγικούς προορισμούς της, την αμερικανική και τη βρετανική αγορά.

Το παραπάνω σκηνικό θα μπορούσε να επισπεύσει την αλλαγή γραμμής πλεύσης στο Βερολίνο, την εγκατάλειψη της εμμονικής προσήλωσης στην πολιτική των μηδενικών ελλειμμάτων και την υιοθέτηση πολιτικών αναθέρμανσης της οικονομίας μέσω αύξησης της ζήτησης.

Τα παραπάνω, όμως, δεν προσλαμβάνονται ως υποχρεωτικός μονόδρομος από την κυβερνώσα ελίτ της Γερμανίας, η όποια ελπίζει ακόμα ότι μπορεί να αντιμετωπίσει την ύφεση χωρίς δημοσιονομική χαλάρωση.

Αντί, δηλαδή, της αύξησης της ζήτησης να επιλεγεί ως γραμμή πλεύσης η μείωση του κόστους παραγωγής με μισθολογική καθήλωση και μείωση των εισφορών, μια επιλογή που σύμφωνα με πρόσφατο κύριο άρθρο της εφημερίδας Le Monde θα ήταν «θανατηφόρα» για της οικονομίες της Γαλλίας και της Ιταλίας.

Στην παραπάνω κατεύθυνση το Βερολίνο εμφανίζεται πρόθυμο για υποχωρήσεις τόσο απέναντι στις ΗΠΑ όσο και απέναντι στο Ηνωμένο Βασίλειο, ώστε να αποφευχθεί η ταυτόχρονη αντιμετώπιση ενός σκληρού διατλαντικού εμπορικού πολέμου με τις παρενέργειες ενός ασύντακτου Brexit.

Η δύναμη της αδράνειας, της εμμονής δηλαδή του Βερολίνου, στη μόνιμη δημοσιονομική λιτότητα στην Ευρωζώνη είναι πολύ πιθανόν να πριμοδοτήσει την περιχαράκωση και όχι την αλλαγή γραμμής πλεύσης.

Όλα τα παραπάνω στην σκιά μιας κυρίαρχης πολιτικής αβεβαιότητας για τον αν σημερινή κυβέρνηση Μεγάλου Συνασπισμού θα ολοκληρώσει την θητεία της, που λήγει τον Σεπτέμβριο του 2021.

Ενδεχόμενη αποχώρηση των Σοσιαλδημοκρατών από την κυβέρνηση ανοίγει τρεις διαφορετικές προοπτικές που έχουν ως κοινό παρονομαστή την αποχώρηση της Μέρκελ από την Καγκελαρία:

- Εναλλακτικό κυβερνητικό συνασπισμό με τους Πράσινους και τους Φιλελεύθερους, μια επανέκδοση δηλαδή της φόρμουλας «Τζαμάικα» που επιχειρήθηκε αμέσως μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2017

- Κυβέρνηση μειοψηφίας των Χριστιανοδημοκρατών

- Πρόωρη προσφυγή στις κάλπες από τις οποίες, με τα σημερινά δημοσκοπικά δεδομένα, θα προκύψει μια πανηγυρική επιβεβαίωση της πολυδιάσπασης και του κατακερματισμού της πολιτικής σκηνής της χώρας.

Ένα είναι βέβαιο, η εποχή που το Βερολίνο συνδύαζε μία ανάπτυξη στηριγμένη στις εξαγωγές εκτός Ευρώπης με ταυτόχρονη περιοριστική πολιτική στην Ευρωζώνη ανήκει στο παρελθόν. Στο παρελθόν φαίνεται να ανήκει και η πολιτική σταθερότητα που κληρονόμησε η Δημοκρατία του Βερολίνου από την Δημοκρατία της Βόννης.

Ούτε η φόρμουλα του Μεγάλου Συνασπισμού της κυβερνητικής συνεργασίας των δυο μεγαλύτερων κομμάτων δηλαδή ούτε η συνταγή της στήριξης του πρώτου κόμματος από ένα μικρότερο κόμμα μπορούν με τα σημερινά δεδομένα να δώσουν σταθερή κυβερνητική πλειοψηφία. Τρικομματικοί κυβερνητικοί συνασπισμοί σημαίνει μειωμένη σταθερότητα και προβλεψιμότητα στο Βερολίνο τόσο για τη Γερμανία όσο και για ΕΕ και Ευρωζώνη.

Τέλος, λοιπόν, στην Δημοκρατία του Βερολίνου και στην κληρονομιά της Δημοκρατίας της Βόννης σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης. Ο παραλληλισμός με την Δημοκρατία της Βαϊμάρης θα ήταν υπερβολικός, όχι όμως η αναζήτηση αναλογιών με την κρίση της Πρώτης Ιταλικής Δημοκρατίας στις αρχές της δεκαετίας του ΄90.

ΤΑ ΑΝΗΣΥΧΗΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΟΜΙΣΙΟΝ

του Βαγγέλη Βιτζηλαίου

Ανησυχητικά μηνύματα και συμβολισμούς εμπεριέχει η προτεινόμενη σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αποτελεί μια μίξη (κυρίως) κεντροδεξιών και (σε μικρότερο βαθμό) κεντρώων και σοσιαλδημοκρατών.

Μια γρήγορη ματιά στους τίτλους των χαρτοφυλακίων των Επιτρόπων είναι αποκαλυπτική της απουσίας του κοινωνικού παράγοντα από τις αρμοδιότητες της νέας σύνθεσης. Κλιματική Αλλαγή και Ψηφιακή Πολιτική είναι οι βασικές προτεραιότητες της Κομισιόν υπό την Φον ντερ Λάιεν, η οποία αναμένεται να περάσει από ακρόαση στο Ευρωκοινοβούλιο, με την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή να υποχωρούν στους τίτλους των Επιτρόπων. Σε επίπεδο συμβολισμών, το νέο Κολέγιο των Επιτρόπων περιλαμβάνει αρκετά μελανά σημεία.

Το χαρτοφυλάκιο του νέου Έλληνα Επιτρόπου και εκ των Αντιπροέδρων της Κομισιόν Μαργαρίτη Σχοινά με τίτλο «Προστασία του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής» συνιστά μια «ομπρέλα» αρμοδιοτήτων, ο συνδυασμός των οποίων προκάλεσε αλγεινή εντύπωση. Ο αναχρονιστικός του τίτλος πηγαίνει την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ευρωπαϊκό κεκτημένο αρκετά χρόνια πίσω, ενώ ο συσχετισμός της ασφάλειας και της μετανάστευσης με τον «ευρωπαϊκό τρόπο ζωής», σε μια περίοδο έκρηξης του ακροδεξιού λαϊκισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη, εν μέσω προσφυγικής/μεταναστευτικής κρίσης, στέλνει επικίνδυνα μηνύματα. Η Σκα Κέλερ, συμπρόεδρος των Πρασίνων στο Ευρωκοινοβούλιο, χαρακτήρισε «τρομακτικό» το νέο χαρτοφυλάκιο, ενώ η Ουγγαρέζα ευρωβουλευτής των Φιλελευθέρων Καταλίν Κσεχ σχολίασε: «Ακούω αυτά τα επιχειρήματα για την προστασία των αποκαλούμενων "ουγγρικών αξιών" εδώ και χρόνια... Με αρρωσταίνει να τα βλέπω και σε ευρωπαϊκό επίπεδο».

Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αρμοδιότητα την οικονομία και τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες θα παραμείνει ο, επίσης προερχόμενος από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, Λετονός Βάλντις Ντομπρόβσκις, «καπελώνοντας» εμμέσως τον νέο Επίτροπο Οικονομίας και πρώην σοσιαλδημοκράτη Πρωθυπουργό της Ιταλίας Πάολο Τζεντιλόνι. Το νο. 2 της νέας Κομισιόν, ο Ολλανδός Φρανς Τίμερμανς, που ορίστηκε Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος για να συντονίζει τις εργασίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, φέρεται να ενοχλήθηκε από την αιφνίδια ανάληψη αυτού του αξιώματος από τον Ντομπρόβσκις (αναμενόμενος ήταν μόνο ο ορισμός της Δανέζας Μαργκρέτ Βεστάγκερ ως Εκτελεστικής Αντιπροέδρου για την Ψηφιακή Αλλαγή και Επιτρόπου Ανταγωνιστικότητας), καθώς το ΕΛΚ εξασφάλισε άλλη μία ισχυρή θέση εντός της Κομισιόν.

Η ισχυροποίηση της Βεστάγκερ στέλνει, την ίδια ώρα, μήνυμα προς την Ουάσινγκτον και τον Αμερικανό Πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, αφού οι τεχνολογικοί κολοσσοί της Silicon Valley δεν βλέπουν με καθόλου καλό μάτι την Ευρωπαία «Tax Lady».

Έντονες αντιδράσεις προκάλεσε και η τοποθέτηση του Ούγγρου πρώην Υπουργού Δικαιοσύνης της κυβέρνησης Ορμπάν, Λάζλο Τρότσανι, στη θέση του Επιτρόπου Διεύρυνσης και Καλής Γειτονίας. Επικριτές της συγκεκριμένης επιλογής κάνουν λόγο για υπονόμευση του κράτους δικαίου κατά την υπουργική θητεία του έμπιστου συνεργάτη του ισχυρού άνδρα της Ουγγαρίας, με το θέμα να πυροδοτεί σφοδρή σύγκρουση της Βουδαπέστης με τις Βρυξέλλες. Η οργάνωση Human Rights Watch σχολίασε δηκτικά σε ανακοίνωσή της ότι «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλει την αλεπού να ελέγχει το κοτέτσι», επισημαίνοντας ότι «με δεδομένο το υπόβαθρο του Ούγγρου Επιτρόπου, απειλείται η αξιοπιστία της Κομισιόν ως προς την προώθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, του κράτος δικαίου και των θεμελιωδών αρχών στην ΕΕ και τις Τρίτες Χώρες».

Ένα άλλο σημείο που αποτελεί «σκιά» στη σύνθεση του νέου Κολεγίου των Επιτρόπων είναι οι εκκρεμότητες που έχουν μέλη του -μεταξύ των οποίων και η επικεφαλής του- με τη Δικαιοσύνη. Εκός από την πρώην Υπουργό της κυβέρνησης Μέρκελ, που ελέγχεται από την Bundestag για αδιαφάνεια σε προσλήψεις και εξοπλιστικά συμβόλαια στο Υπουργείο Άμυνας, η Γαλλίδα ευρωβουλευτής και πρώην Υπουργός Άμυνας, που έχει προταθεί για τη θέση της Επιτρόπου για την Εσωτερική Αγορά, Σιλβί Γκουλάρ, ελέγχεται για αργομισθίες συνεργατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ρουμάνα υποψήφια Επίτροπος Μεταφορών Ροβάνα Πλουμπ φέρεται να έχει εμπλακεί σε υπόθεση real estate διαφθοράς στη χώρα της το 2017, ενώ ο υποψήφιος Επίτροπος Γεωργίας Πολωνός Γιάνους Βοϊτσιεχόφσκι ελέγχεται για σπατάλες σε ταξιδιωτικές δαπάνες που φέρεται να έκανε ως ευρωβουλευτής το διάστημα 2004-2014.

Βήματα προόδου αποτυπώνει, αντίθετα, η νέα σύνθεση της Κομισιόν όσον αφορά την αναλογία ανδρών - γυναικών, αφού πλέον περιλαμβάνει 13 γυναίκες, έναντι οκτώ αυτής υπό τον Ζαν Κλοντ Γιουνκέρ.

Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, η εικόνα της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής δείχνει ότι οι Βρυξέλλες μάλλον δεν έχουν αντιληφθεί τους λόγους δυσαρέσκειας των Ευρωπαίων πολιτών έναντι των ευρωπαϊκών θεσμών: Με την τοποθέτηση των ίδιων προσώπων σε θέσεις-κλειδιά και την επιλογή άλλων που θεωρούνται ασφαλείς συστημικές επιλογές, ακόμη κι αν έχουν εκκρεμότητες με τη Δικαιοσύνη, συνεχίζουν σε λογική «business as usual».

ΜΠΟΡΙΣ ΤΖΟΝΣΟΝ: VENIT, VIDIT, ABIT

του Θωμά Γούμενου

Η ταραχώδης διακοπή των εργασιών της βρετανικής Βουλής των Κοινοτήτων τα ξημερώματα της 10ης Σεπτεμβρίου, η οποία θα διαρκέσει ως τις 14 Οκτωβρίου, αποτέλεσε το χαρακτηριστικό επιστέγασμα της πρώτης περιόδου της πρωθυπουργίας του Μπόρις Τζόνσον και ιδίως της πυκνής εβδομάδας που προηγήθηκε. Ο (μόλις) ενάμισης αυτός μήνας ήταν δραματικός και ταυτόχρονα προβλέψιμος. Κι αυτό γιατί ο νέος ηγέτης των Συντηρητικών κατάφερε, ως φαίνεται, να δικαιώσει τους πλέον απαισιόδοξους από τους επικριτές του, υπονομεύοντας -σαν μοιραίος ήρωας-, με δική του ευθύνη, όλους τους στόχους του και την ίδια την προοπτική παραμονής του στην πρωθυπουργία.

Τακτική «σκληρό Brexit ή τίποτα» σε εξωτερικό και εσωτερικό

Ο Τζόνσον ακολουθεί ως σήμερα μια υψηλού ρίσκου στρατηγική, μια απόπειρα «διαπραγμάτευσης στο χείλος του γκρεμού» χωρίς τη διασφάλιση των στοιχειωδών, έστω, προϋποθέσεων αυτής. Δεδηλωμένος στόχος του, η υλοποίηση του Brexit στις 31 Οκτωβρίου, πρωτίστως μέσω επίτευξης συμφωνίας με τους Ευρωπαίους, διαφορετικής όμως από εκείνη που έφερε η May, ιδιαίτερα ως προς το μηχανισμό backstop στο σύνορο Ιρλανδίας και Βόρειας Ιρλανδίας. Κρίσιμο στοιχείο του σχεδίου Τζόνσον ήταν και είναι το ότι η μη επίτευξη συμφωνίας με την ΕΕ επί της νέας αυτής βάσης δεν θα οδηγήσει σε νέα παράταση αλλά σε Brexit χωρίς συμφωνία. Είτε αυτό αποτελεί τον πραγματικό στόχο του είτε χρησιμοποιείται ως «πυρηνική απειλή» που θα πειθαναγκάσει σε συμμόρφωση Ευρωπαίους, εσωτερικούς και εσωκομματικούς αντιπάλους, η τακτική αυτή ηττάται κατά κράτος και στα τρία μέτωπα.

Ως προς τη διαπραγμάτευση με την ΕΕ, οι πιθανότητες νέας συμφωνίας ήταν εξαρχής λιγοστές. Η απουσία επεξεργασμένων εναλλακτικών προτάσεων, το γεγονός ότι ο Τζόνσον μόλις στις 9 Σεπτεμβρίου πραγματοποίησε συνάντηση με τον Ιρλανδό πρωθυπουργό (πρόσωπο-κλειδί για τη συνολική συμφωνία με την ΕΕ και ειδικά για το backstop), καθώς και η αναμενόμενα αρνητική προδιάθεση των Ευρωπαίων, αποτελούν πτυχές του σημερινού τέλματος. Η υπόθεση ότι ενόψει της ευρωπαϊκής Συνόδου Κορυφής στις 17-18 Οκτωβρίου ο Τζόνσον θα αναγκαστεί να βάλει νερό στο κρασί του, αποδεχόμενος π.χ. ένα μηχανισμό backstop μόνο για τη Β. Ιρλανδία, δείχνει ελάχιστα πιθανή επί του παρόντος.

Στο εσωτερικό και εσωκομματικό πεδίο οι κινήσεις της κυβέρνησης Τζόνσον χαρακτηρίστηκαν όχι μόνο από μια πρόδηλα εσφαλμένη εκτίμηση των δεδομένων, αλλά και από εκβιαστικότητα. Συνοψίζοντας τα πρόσφατα γεγονότα, η πρωθυπουργική απόφαση για μια ασυνήθιστα μακρά διακοπή των εργασιών της Βουλής αποτέλεσε τη θρυαλλίδα που οδήγησε στην υπερψήφιση νομοσχεδίου της αντιπολίτευσης το οποίο ουσιαστικά δεσμεύει την κυβέρνηση να μην προχωρήσει σε άτακτο Brexit χωρίς τη συναίνεση της Βουλής (και να αιτηθεί νέα παράταση των διαπραγματεύσεων, εφόσον δεν επιτευχθεί συμφωνία στη Σύνοδο Κορυφής του Οκτωβρίου), στη διαγραφή από τον Τζόνσον 21 Συντηρητικών βουλευτών, χάρη στους οποίους υιοθετήθηκε αυτό το νομοσχέδιο, τη συνακόλουθη απώλεια της εμπιστοσύνης της Βουλής από την κυβέρνηση και την αποτυχία της (δις) να προκηρύξει άμεσα πρόωρες εκλογές.

Με άλλα λόγια, ο Τζόνσον υπέστη έξι κοινοβουλευτικές ήττες σε έξι μέρες. Μεταξύ πολλών αποριών που θα μπορούσαν να διατυπωθούν είναι το πώς υπολόγιζε ότι θα είχε τη συμπαγή στήριξη της κοινοβουλευτικής του ομάδας στη γραμμή του σκληρού Brexit, τη στιγμή που εντέλει μόλις 34 μέλη της καταψήφισαν την τελευταία συμφωνία που έφερε η May στη Βουλή, η οποία περιείχε την επονείδιστη για τον Τζόνσον πρόβλεψη περί backstop.

Μια υπόθεση για το χαρακτήρα των εκλογών

Έχοντας επίγνωση του υψηλού βαθμού διακινδύνευσης οποιασδήποτε πρόβλεψης, αυτό που πλέον φαντάζει σχεδόν βέβαιο είναι η διεξαγωγή εκλογών. Αν υποτεθεί πως ο Τζόνσον δεν θα υλοποιήσει την υπόσχεσή του για πάση θυσία έξοδο στις 31 Οκτωβρίου, κάτι που θα συνιστά παραβίαση του πρόσφατου νόμου και σοβαρότατη εκτροπή, τότε η διεξαγωγή εκλογών μετά από αυτή την ημερομηνία και ως τη λήξη της νέας παράτασης αποτελεί σχεδόν μονόδρομο. Οι εκλογές αυτές θα έχουν πιθανότατα έναν ισχυρό διλημματικό-δημοψηφισματικό χαρακτήρα, βοηθούντος και του πλειοψηφικού εκλογικού συστήματος της χώρας (με μονοεδρικές περιφέρειες). Η σκλήρυνση της στάσης των Συντηρητικών υπό τον Τζόνσον τους φέρνει εκ των πραγμάτων εγγύτερα στο Brexit party του Φάρατζ, νικητή των ευρωεκλογών· αυτή η (άτυπη ή μη) εκλογική συμμαχία φαίνεται ήδη να εκκολάπτεται.

Εφόσον όντως δρομολογηθεί, θα δημιουργήσει αντικειμενικές πιέσεις για μια αντίρροπη (προεκλογική) συμμαχία Εργατικών, Φιλελεύθερων Δημοκρατών, Πρασίνων και πιθανότατα του σκωτσέζικου (SNP) και του ουαλικού (Plaid Cymru) κόμματος. Ένα από τα δυσκολότερα διλήμματα πολιτικής-εκλογικής στρατηγικής που θα είχε να αντιμετωπίσει μια τέτοια πολυσυλλεκτική συμμαχία αφορά το αν θα επιλέξει να στοιχηθεί πρωτίστως με όσους επιθυμούν την παραμονή στην ΕΕ (με κύριο αίτημα ένα δεύτερο δημοψήφισμα) ή με εκείνους που σαφώς προτιμούν έξοδο με συμφωνία παρά άτακτη (παραλλαγές «ήπιου» Brexit)· πρόκειται για δύο κατηγορίες οριακά πλειοψηφικές στις δημοσκοπήσεις το τελευταίο διάστημα, οι οποίες όμως δεν ταυτίζονται.

Η ανομοιογενής στάση των ψηφοφόρων των Εργατικών στο ζήτημα του Brexit βρίσκεται στη βάση αυτού του διλήμματος· η ικανότητα της κομματικής τους ηγεσίας να γεφυρώσει αυτές τις γραμμές σε ένα πειστικά προοδευτικό αφήγημα θα κρίνει πολλά.

Η ΔΥΣΚΟΛΗ «ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΗΣΗ» PODEMOS ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

του Δημήτρη Ραπίδη

Η Ισπανία παραμένει χωρίς κυβέρνηση, δύο εβδομάδες πριν την εκπνοή της προθεσμίας σχηματισμού κυβέρνησης. Ο νικητής των εκλογών και εντολοδόχος Πρωθυπουργός της χώρας Πέδρο Σάντσεθ βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι, καθώς οι διαπραγματεύσεις με τους Podemos αποδεικνύονται σύνθετες και ιδιαίτερα απαιτητικές.

Στην προηγούμενη -σύντομη- θητεία του Σάντσεθ στην πρωθυπουργία ως διαδόχου του έκπτωτου λόγω οικονομικών σκανδάλων Ραχόι, το κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς, μαζί με μικρότερα καταλανικά και βασκικά κόμματα, είχαν δώσει ψήφο εμπιστοσύνης στη κυβέρνηση Σάντσεθ. Ωστόσο, παρά τη συνολικά θετική συνεργασία σε μια σειρά από ζητήματα, κάποια ακανθώδη θέματα δημοσιονομικής πολιτικής, το καταλανικό ζήτημα και η πάγια θέση των Podemos υπέρ ισχυρότερων πολιτικών στήριξης των αδύναμων εισοδηματικά στρωμάτων έφεραν το τέλος της στήριξής τους στη κυβέρνηση των σοσιαλιστών.

Αμφότερες οι πλευρές θέλουν να διεκδικήσουν κάτι παραπάνω στη μεταξύ τους συμφωνία, έχοντας παράλληλα δηλώσει δημόσια ότι στόχος είναι η αποφυγή νέων εκλογών και ο σχηματισμός προοδευτικής κυβέρνησης. Εάν δεν έχουν καταλήξει σε συμφωνία μέχρι την 23η Σεπτεμβρίου, το πιο πιθανό σενάριο είναι η εκ νέου προσφυγή στις κάλπες στις αρχές Νοεμβρίου, η οποία όμως, σύμφωνα με τις σημερινές δημοσκοπήσεις, δεν αναμένεται να αλλάξει άρδην τον παρόντα συσχετισμό δυνάμεων.

Σοσιαλιστές και Podemos διεκδικούν εκλογική στήριξη και δύναμη από συγγενή εκλογικά ακροατήρια, γεγονός που ορθώνει ακόμα μεγαλύτερα εμπόδια στην αίσια έκβαση της διαπραγμάτευσης. Το blame game θα μπορούσε να είναι η πρώτη αντίδραση της μιας ή της άλλης πλευράς, σε περίπτωση νέας προσφυγής στις κάλπες. Αμφότεροι οι Σάντσεθ και Ιγκλέσιας δέχονται πιέσεις στο εσωτερικό τους για να κερδίσουν όσο το δυνατόν περισσότερα από τη διαπραγμάτευση: Η συντηρητική πτέρυγα των σοσιαλιστών είναι αντίθετη σε κάθε ενδεχόμενο συμμετοχής των Podemos στην κυβέρνηση, τη στιγμή που η πιο ριζοσπαστική πτέρυγα των Podemos πιέζει για την ανάληψη συγκεκριμένων χαρτοφυλακίων ώστε να παράσχει στήριξη στον Σάντσεθ. Τα χαρτοφυλάκια αυτά αφορούν την κοινωνική πολιτική και το περιβάλλον.

Η δυσκολία δύο δυνάμεων που ανήκουν στον ευρύτερο αριστερό και προοδευτικό χώρο να σχηματίσουν κυβέρνηση στην Ισπανία αναδεικνύει συνολικά τη δυσκολία αντίστοιχων δυνάμεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όταν ανακύπτει ανάγκη προοδευτικής διακυβέρνησης. Από την τελική έκβαση των διαπραγματεύσεων στην Ισπανία θα κριθούν πολλά για το εύρος και βάθος των συμμαχιών Κεντροαριστεράς και Αριστεράς στην ΕΕ. Ενδεικτικές αναμένεται να είναι οι σχετικές διεργασίες και για τα όρια που καλούνται να υπερβούν οι προοδευτικές δυνάμεις, προκειμένου να περάσουν από την άρθρωση ενός αριστερού προγραμματικού λόγου στην εφαρμογή ρεαλιστικών πολιτικών που διατηρούν το προοδευτικό τους πρόσημο εντός σύνθετων και όχι πάντα ευνοϊκών συσχετισμών στην ΕΕ και την Ευρωζώνη.

Ο ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

του Γιάννη Γούναρη

Την Δευτέρα 9 Σεπτεμβρίου η νέα κυβέρνηση της Ιταλίας υπό τον πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντε, προϊόν συνασπισμού μεταξύ του Κινήματος 5 Αστέρων και του Δημοκρατικού Κόμματος (PD), έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης από την Ιταλική Βουλή με 343 ψήφους υπέρ, 263 κατά και 3 αποχές, με την έγκριση από τη Γερουσία να θεωρείται επίσης δεδομένη. Είχε προηγηθεί μακροσκελής ομιλία του Κόντε, ο οποίος δήλωσε ότι πρωταρχικός στόχος της νέας κυβέρνησης θα είναι να βρεθεί η Ιταλία στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ηγετικό ρόλο, όχι «στο περιθώριο και απομονωμένη». Πρόκειται για μια εξέλιξη που σίγουρα προκαλεί ανακούφιση στη Ρώμη αλλά και στις Βρυξέλλες, αφού οι σχέσεις της Ιταλίας με την ΕΕ χαρακτηρίζονταν ως σήμερα από αυξομειούμενες εντάσεις και αστάθεια. Ασφαλώς ο ισχυρότερος παράγοντας αυτής της ανακούφισης είναι η απουσία από τον νέο κυβερνητικό συνασπισμό της Λέγκας και από το νέο κυβερνητικό σχήμα του Ματέο Σαλβίνι, ο οποίος θεωρείται ο βασικός υπεύθυνος για τον ψυχρό πόλεμο Ρώμης και Βρυξελλών.

Αναμφίβολα είναι μια μεγάλη πολιτική ήττα για τον Σαλβίνι, ο οποίος υπερεκτίμησε τις δυνάμεις του, διαλύοντας τον προηγούμενο κυβερνητικό συνασπισμό του κόμματός του με τα 5 Αστέρια τον Αύγουστο, με σκοπό να πυροδοτήσει μια πολιτική κρίση που θα οδηγούσε σε εκλογές, στις οποίες η Λέγκα είχε σοβαρές πιθανότητες να επικρατήσει κατά κράτος, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις. Ωστόσο, η κίνηση ναυάγησε όταν, σε μια εξέλιξη που -αν μη τι άλλο- αποδεικνύει την εξαιρετική ρευστότητα της ιταλικής πολιτικής σκηνής, τα 5 Αστέρια και το PD συμφώνησαν να σχηματίσουν μια νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κόντε, παραγκωνίζοντας τη Λέγκα. Αίφνης, το Κίνημα των 5 Αστέρων, το οποίο από τη δημιουργία του από τον πληθωρικό και λίαν αμφιλεγόμενο Μπέπε Γκρίλο μέχρι χθες ήταν περίπου συνώνυμο του «λαϊκισμού», αναβαπτίζεται στην κολυμβήθρα της πολιτικής υπευθυνότητας, συμμαχώντας με ένα κόμμα που μέχρι πολύ πρόσφατα ήταν θανάσιμος εχθρός του, ως εκπρόσωπος του «συστήματος». Είναι σίγουρο ότι τόσο τα 5 Αστέρια όσο και ο Κόντε προσωπικά θα καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες να αποτινάξουν από πάνω τους το στίγμα της συνεργασίας με τη Λέγκα. Μένει να φανεί αν αυτό θα μείνει στο επιφανειακό επίπεδο της πολιτικής σημειολογίας και επικοινωνίας ή θα μεταφραστεί σε συγκεκριμένη στροφή υπέρ προοδευτικών πολιτικών.

Αυτό που μπορεί να αναμένει κανείς με βεβαιότητα από τη νέα ιταλική κυβέρνηση είναι μια ατζέντα με εστίαση στην ΕΕ και μια ισχυρή κίνηση επαναπροσέγγισης με τις Βρυξέλλες, που θα επιχειρήσει να γυρίσει σελίδα, κυρίως σε θέματα προϋπολογισμού και μετανάστευσης, σε σχέση με την προηγούμενη συγκρουσιακή περίοδο. Ειδικά ως προς το ζήτημα της μετανάστευσης, ευελπιστεί κανείς ότι η νέα κυβέρνηση θα κινηθεί σε τελείως διαφορετική τροχιά από τον ακροδεξιό Σαλβίνι, ακυρώνοντας τα αντιμεταναστευτικά μέτρα που είχε υιοθετήσει ο τελευταίος ως υπουργός Εσωτερικών. Από την άλλη πλευρά, αυτή η άσκηση ισορροπίας κάθε άλλο παρά εύκολη θα είναι. Ο Κόντε έχει εκδηλώσει την πρόθεσή του να διεκδικήσει από την ΕΕ την τροποποίηση των βασικών δημοσιονομικών κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας. Από την πλευρά τους, τα 5 Αστέρια συνεχίζουν να έχουν ως προμετωπίδα της πολιτικής τους τη χαλάρωση της αυστηρής λιτότητας, που έχει οδηγήσει την ιταλική οικονομία σε ασφυξία και τελματώδη στασιμότητα, γεγονός που αναμφίβολα συνιστά τον βασικό παράγοντα ανόδου «αντισυστημικών» δυνάμεων, όπως το ίδιο το Κίνημα 5 Αστέρων και η Λέγκα. Δεδομένου ότι, προς το παρόν τουλάχιστον, η ΕΕ δεν φαίνεται ιδιαίτερα πρόθυμη να προχωρήσει σε μια ουσιαστική αναθεώρηση του δόγματος της λιτότητας, που θα έδινε πραγματική ανάσα στην οικονομία της Ιταλίας -και ευρύτερα στις οικονομίες του ευρωπαϊκού Νότου, θα προσθέταμε-, ο πειρασμός να χρησιμοποιήσει μια κλυδωνιζόμενη ιταλική κυβέρνηση υπό τον Κόντε το μεταναστευτικό ως εργαλείο λαϊκιστικής εκτόνωσης της λαϊκής αγανάκτησης θα είναι μεγάλος.

Σε όλα αυτά ο ελέφαντας στο δωμάτιο λέγεται Ματέο Σαλβίνι. Ο ηγέτης της Λέγκας δεν άργησε να επιτεθεί στο νέο κυβερνητικό σχήμα, χαρακτηρίζοντάς το αλλοπρόσαλλο και προεξοφλώντας ότι θα είναι βραχύβιο. Ο Σαλβίνι θα εκμεταλλευθεί στο έπακρο τις εσωτερικές αντιφάσεις της συμμαχίας 5 Αστέρων και Δημοκρατικού Κόμματος, θέλοντας να ενισχύσει την εικόνα του ίδιου και της Λέγκας ως τις μοναδικές «αυθεντικά» αντισυστημικές φωνές στην Ιταλία και περιμένοντας την ευκαιρία του στις εκλογές που -αργά ή γρήγορα- θα γίνουν.

Τα μεγάλα προβλήματα της χώρας δεν εξαφανίστηκαν με την εμφάνιση της νέας κυβέρνησης. Είναι παρόντα και εξαιρετικά περίπλοκα. Ιδίως η κατάσταση της τρίτης μεγαλύτερης οικονομίας της Ευρωζώνης είναι ο παράγοντας που θα κρίνει τις εξελίξεις. Και μόνο το γεγονός ότι η αποτροπή των εκλογών στην παρούσα φάση χαρακτηρίζεται στην Ιταλία ως «νίκη της δημοκρατίας» είναι ενδεικτικό του βάθους του πραγματικού προβλήματος. Με το πρώτο στραβοπάτημα της νέας ιταλικής κυβέρνησης, ο Σαλβίνι θα είναι εκεί και θα την περιμένει.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΕΝΤΡΩΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ;

της Ειρήνης Συγγελάκη

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής με την αύξηση των τιμών των ρύπων και της θερμοκρασίας σε ολόκληρο τον πλανήτη είναι πια πασιφανείς, ενώ επηρεάζουν και την ανθρώπινη συμπεριφορά, κάνοντας τους ανθρώπους πιο ευέξαπτους και βίαιους. Πολλές μελέτες και βιβλία προειδοποιούν για το μη αναστρέψιμο της κατάστασης αν αφήσουμε να περάσουν τα επόμενα 15 χρόνια χωρίς ένα συντονισμένο σχέδιο σε παγκόσμια κλίμακα.

Οι πολίτες συνειδητοποιούν το πρόβλημα και κατανοούν -με αργά βήματα, είναι αλήθεια- ότι η κλιματική αλλαγή συνιστά πραγματική απειλή για την ανθρωπότητα. Τα ευρήματα των ερευνών είναι αποκαλυπτικά για τις πολιτικές προτεραιότητες των Ευρωπαίων πολιτών: 43,9% ανησυχούν για την κλιματική αλλαγή και τη μόλυνση του περιβάλλοντος, 37,2% για τις οικονομικές ανισότητες και δυσκολίες, 32,8% για πολέμους και συγκρούσεις, 13,5% για την τρομοκρατία και 12,8% για τη μετανάστευση.

Όπως δείχνει η γαλλική εμπειρία της εξέγερσης των Κίτρινων Γιλέκων τον Νοέμβριο του 2018, οι δύο πρώτες απειλές συνδέονται μεταξύ τους, και πρέπει να αντιμετωπισθούν ταυτόχρονα. Σε ένα χρονικό που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Le Monde (9-10-11/6/2019), ο Διευθυντής του Εργαστηρίου Μέτρησης Παγκόσμιων Ανισοτήτων Τομά Πικετί αποδεικνύει με αριθμούς ότι η επιβολή φόρου στα καύσιμα και η κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης, που εφάρμοσε ο Προέδρος Μακρόν, οδήγησαν σε μεγαλύτερες εισοδηματικές ανισότητες. Συγκεκριμένα, το 1% των πιο πλούσιων Γάλλων πλούτισε κατά 6% περισσότερο μεταξύ 2017-2019, ενώ το 0,1% των πλουσιότερων Γάλλων αύξησε την περιουσία του κατά 20%. Έτσι εξηγείται και η έκρηξη οργής που οδήγησε στην εξέγερση των Κίτρινων Γιλέκων. Αντί τα έσοδα να πηγαίνουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, υποστηρίζουν άλλες πολιτικές και κυρίως την ενίσχυση των επιχειρήσεων και την αύξηση των κερδών των επιχειρηματιών.

Με βάση τα παραπάνω, μοιάζει ακατανόητο το ότι οι Γάλλοι Οικολόγοι επιχειρούν να συνεργαστούν πρώτα με δεξιούς και φιλελεύθερους πολιτικούς σχηματισμούς, αφήνοντας για αργότερα τη συζήτηση με αριστερά σχήματα, που ζητούν περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη και μείωση των ανισοτήτων. Ο Τομά Πικετί αντιπροτείνει την άμεση προσέγγιση Οικολόγων και αριστερών πολιτικών σχηματισμών για την προώθηση πολιτικών που προάγουν την κοινωνική δικαιοσύνη ταυτόχρονα με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Οι βουλευτές της Δημοκρατίας σε Κίνηση, του κόμματος Μακρόν, ισχυρίζονται ότι η οικολογία θα βρεθεί στο επίκεντρο της κυβερνητικής πολιτικής κατά τη δεύτερη περίοδο της προεδρίας Μακρόν, η οποία ξεκίνησε μετά τις ευρωεκλογές του Μαΐου. Εκτιμούν ότι οι προτάσεις Μακρόν έχουν ήδη πείσει 23 από τα 27 κράτη-μέλη και πιστεύουν ότι και η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα στέρξει στην εφαρμογή των πολιτικών αυτών μετά τις επικείμενες αυτοδιοικητικές εκλογές.

Παράλληλα, διατυπώνονται και υπερεθνικές προτάσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, όπως η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κουμπαρά ύψους 300 δισ. ευρώ ετησίως. Την πρόταση αυτή υποστηρίζει το 55% των βουλευτών του Μακρόν και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων μαζί με 600 προσωπικότητες από όλη την Ευρώπη (πρώτη δημοσίευση της πρότασης στις 19/2/2019). Η δημιουργία ενός τέτοιου κουμπαρά θα είχε ωστόσο και παρενέργειες: οι τράπεζες που θα συνεισέφεραν ποσά θα ήταν υποχρεωμένες να αρνούνται τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων παραγωγής ενέργειας από πετρέλαιο ή άνθρακα. Μέρκελ και Μακρόν δεν είναι έτοιμοι να στηρίξουν μια τέτοια πρωτοβουλία.

Συμπεραίνει λοιπόν κανείς ότι η χάραξη μιας κεντρώας πολιτικής για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής δεν είναι εφικτή αν οι ηγέτες της Ευρώπης δεν αναγάγουν σε κεντρική πολιτική επιλογή την ταυτόχρονη μείωση των ανισοτήτων στον κόσμο με τον περιορισμό της ισχύος των ενεργειακών κολοσσών και την προώθηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας.

Σε μια πρόσφατη δημοσίευση στην εφημερίδα Le Monde (7/9/2019), ο Μπερνάρ Καζνέβ, πρώην πρωθυπουργός επί Φρανσουά Ολάντ, συμπεραίνει ότι η αδυναμία επιβολής των απαραίτητων πολιτικών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής οφείλεται στην αδυναμία των σύγχρονων κρατών να ρυθμίσουν τις οικονομικές, κοινωνικές και οικολογικές διεργασίες που υπερβαίνουν τις παραδοσιακές εξουσίες ενός έθνους-κράτους. Η καπιταλιστική λογική του λιγότερου κράτους και η σοσιαλιστική λογική της αναδιανομής εισοδήματος εντός των ορίων του κράτους είναι και οι δύο ανεπαρκείς σε πλανητικό επίπεδο. Απαιτείται μια νέα, υπερ-κρατική και υπερ-εθνική πολιτική, όπου το κράτος θα έχει τη δύναμη να επιβάλει στις επιχειρήσεις και τα άτομα που δραστηριοποιούνται στην επικράτειά του μια οικολογική πολιτική μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα που διαχέουν στο περιβάλλον. Ο Μπερνάρ Καζνέβ αναλύει στο άρθρο του τα τέσσερα σημεία επιβολής ενός περιβαλλοντικού φόρου που ακολουθεί εν πολλοίς το σουηδικό μοντέλο, είναι όμως ξεκάθαρος: «Όσοι πιστεύουν ότι η αναφορά στην Αριστερά θα μπορούσε να είναι δευτερεύουσα, με το πρόσχημα ότι η σωτηρία του πλανήτη θα ήταν η ουσιαστική αιτία [κινητοποίησης], απατώνται».

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ.+30 210 3647912

info@enainstitute.org
enainstitute.org